

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

10 An possis, vel tenearis vnum proximum præ alio diligere

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Respondeo te non tenet, quia nec reputare debes alium esse in peccato, neque si est, postea esse conserendum, neque te ita esse dispositum, ut mortem subitanam, & non premeditam subire possis sine periculo damnationis.

8 Quinto infero quid dicendum sit de tribus illis casibus relatis à Valent. *suprà*, in quibus ipse agnoscit extremam necessitatem? Primus est de illis rusticis, qui à concionatore heretico rediuntur, neque est, qui valeat eos ab ignorantia liberare. Secundus de celebrantibus aliquem contractum usurum ex ignorantia vincibili, in qua creduntur perseveraturi, nisi tu succurras. Tertius de filia, quam pater ob paupertatem laesioni tradit contra eius voluntatem.

Respondeo in supradictis nullam adesse extremam necessitatem. Nam vel illi seducti ignorantia vincibili laborant, vel non, si non; non committunt peccatum, si laborant vincibili ignorantia absolute, etiam si cum difficultate ab illa se liberare possunt. Ergo non est extrema necessitas. Filia verò est aliquo modo coacta ob parentis reuerentiam peccato consentiat: ac liberè consentit, & potest sustinendo iram parentis à peccato abstinere. Ergo extrema necessitate non laborat. Adde præsumi non posse supradictos semper in peccato esse perseveraturos, neque aliquando esse à Deo illuminandos. Et ita à necessitate extrema, & obligatione succurrendi cum periculo vitæ, hos casus excludit Coninch. *dis. disp. 25. dub. 7. num. 94.*

9 Dico secundo, Extrema calum extrema necessitatis non tenetis cum periculo mortali propriæ vitæ, aut amissionis membrorum, aut graui iactura bonorum fortune succurrere proximo in spiritualibus. sic D. Thom. 2. 2. *quæst. 46. art. 5. ad 3.* Nauarr. c. 14. *num. 31.* Coninch *disp. 25. dub. 7. m. 96.* Valent. 2. 2. *disp. 3. quæst. 4. punct. 3. vers. secundo dico. post 5. assertionem.* Suarez *disp. 9. de charitate. sect. 1. num. 4.* Bonacina *disp. 3. quæst. d. punct. 4. num. 2.* Eman. Saa *verbo charitatis. num. 2. c. 5.* Ratio est, quia non decet suauitatis legis Evangelicæ ob necessitatem proximi, à qua ipse se potest liberare, se esse attendendum ad propriam vitæ, bonorumque fortune amissionem: ius enim conseruandi propriam vitam, & ea quæ vitæ sunt necessaria, est maximè naturale. Non ergo amittendum est ob necessitates passim occurrentes, quales sunt graues proximorum necessitates. Hinc infero te non esse obligatum cum periculo vitæ, vel iactura graui honoris, & diuitiarum peccatum proximi impedire, cum quia cum ipse peccat, non laborat extrema, sed ad summum graui necessitate. Tum quia potest postea se ab illo peccato per penitentiam liberare. Secundo infero te non teneri ad Indos proficisci, quia neque ipsi laborant extrema necessitate: cum sint alij qui succurrant ex obligatione, neque est moraliter certum te posse succurrere. Ergo non tenetis ob eorum salutem procurandam periculum navigationis subire, & exilium ita graue pati. sic Bonacina *disp. 3. quæst. 4. de charit. part. 4. num. 2. fine.*

10 Dico tertio, Proximo communi (hoc est reipublicæ) in graui necessitate constituto tenetis etiam cum periculo propriæ vitæ succurrere. sic Coninch. *disp. 25. dub. 7. n. 99. c. 100.* Bonacina *suprà num. 5.* & Suarez *disp. 9. sect. 2. num. 4. vt probabile defendit.* Ratio est, quia vix fieri potest reipublicam pati grauem in spiritualibus necessitatem, quin plures particulares patiantur extremam. Deinde illa necessitas communis est grauissimum damnum, cui merito succurri debet amissionem vitæ alicuius particularis, quæ minus damnum est. Adde cum vitia in communitate grassantur, & plures peruertuntur, honor diuinus periclitatur. Tenetis ergo pro illius defensione periculum vitæ subire. Ex quo fit, si scias concionatorem parum doctrinam in populo seminare, pluresque esse peruertendos, & spem habeas impediendi, si te opponas, te obligatum esse. sic Suarez & Coninch. *suprà*, quia tunc pro fide periculum labis. Fit secundo, si in persecutione, aut hostili incursionem plebs aliqua ceteret, qui illi sacramenta ministraret, & ex alia parte grauibz periculis peccandi, amittendi que fidem esset exposita, videris teneri cum periculo vitæ.

Dixi, in graui necessitate constituto reipublicæ te obligatum esse cum graui tuo detrimento succurrere: nam si leuem tantum necessitatem patiaris, obligandus non es ob illius leuissimum grauem iacturam etiam bonorum fortune patii. Non enim iustum est tibi grauem obligationem imponi ob necessitatem, cui facile ab ipso patiente succurri potest. sic supponunt DD. *suprà* relati, & expressè tradit Bonac. *disp. 3. q. 4. de charit. part. 4. n. 3.*

11 Dico quarto cuiusque proximo grauem necessitatem spirituales patienti tenetis succurrere cum leui tuo detrimento, se eius patienti leuem necessitatem. sic Coninch. Suarez. *disp. 25. dub. 7. n. 99. c. 110.* Suarez. *disp. 9. sect. 2. de charit. n. 3. conclus. 4.* Eman. Saa *verbo charitatis. num. 5.* Valent. *disp. 3. quæst. 4. part. 3. post conclus. vers. tertio dico.* Ratio est, quia grauis necessitas spiritualis bonum est superioris ordinis, quod præferri debet cuiuslibet iacturæ temporali leui; si enim cum tuus inimicus grauem necessitatem temporalem patitur, tenetis, si absque tuo detrimento potes, succurrere, vt patet ex illo Exod. 23. *Si occurreris boni inimici tui, aut asino erranti, redue ad eum. Si videris asinum odientis te, non pertransibis, sed subleuabis eum eo, & Prouerb. 25. Si esurieris inimicum tuum, esca illum.* Ergo à fortiori teneberis, cum in rebus spiritualibus grauius indiger.

12 Dico quinto, si de te principe, pastore, & superiore lo-

quatur, tenetis cum periculo vitæ propriæ graui necessitati spirituali cuiuslibet subditi occurrere, si moraliter speras remedium profuturum. sic D. Thom. 2. 2. *q. 26. art. 5.* & cum eo expostores res communitate. Valent. *disp. 3. quæst. 4. part. 3. circa fin. Suarez. disp. 9. sect. 2. num. 4.* Coninch. *disp. 25. dub. 7. num. 101.* Bonacina *disp. 3. quæst. 4. de charit. punct. 4. num. 5.* & videtur esse sententia August. *epist. 101. ad Honoratum.* Ratio est, quia i ratione officij, & ob stipendium à subditi acceptum obligantur cum proprio detrimento illorum spirituali necessitati succurrere. Item i architectis obligantur, quam reliqui priuati; sed priuatus obligatur proximorum spirituali necessitati extrinsece succurrere. Ergo i obligantur occurrere graui. Dixi te pastorem cum periculo vitæ propriæ obligatum esse spirituali necessitati graui cuiuslibet subditi occurrere. Quod intelligendum est, nisi ex occurru reliqui graue damnum patiantur: vt contingeret, si tua vita esset necessaria reipublicæ, & ob bonum vnius illam exponeres. Imprudenter fanè, & contra charitatem faceres salute vnius damnationem multorum comparare si sic colligiter ex Coninch. *disp. 25. dub. 7. n. 96. fine. vers. excipiendus tamen casus.*

13 Hinc fit primo tempore peltis non posse te pastorem fugere, nisi relicto alio, qui vices tui gerat sufficienter, quia grauius indigent subditi administratione facientorum, reliquitque spiritualibus subditi ad salutem. Et idem est si heretici peruertunt plebem. Officium enim boni pastoris, vt dixit Christus, *Ioann. 10. est, animam suam dare pro ouibus suis.* sic Valentia, *punct. 3. circa finem.* Bonacina *num. 5.* Coninch. *dub. 7. num. 102.* Suarez *sect. 2. num. 4.* Fit secundo instanti tali necessitate, & iniuris subditi te non posse officio, & beneficio renunciare, sicut nec miles renunciare potest militia instanti necessitate pugne. Aliis nullus esset pastor obligatus ouibus asistente, cum possit facile hoc remedio ad fugiendum vri. sic Coninch. & Valent. *suprà*. Excipe tamen nisi fit alius idoneus, qui ad suscipiendum officium spontè se offerat, neque subditi possint esse rationabiliter iniuri, siquidem eorum necessitati sufficienter prouidetur. sic Valentia, *dicta disp. 3. qu. 4. part. 3. fine.*

PUNCTVM X.

An possis, vel tenearis vnum proximum præ alio diligere.

- 1 Teneris vnum proximum præ alio diligere.
- 2 Satisfit euidam obiectiõni.
- 3 Obligatus es præferre eum, qui tibi coniunctior est.
- 4 Comparatiõni Dei vnica est coniunctiõ in specie, tamen si varij gradus. At comparatiõne diligentiõs multiplex est coniunctiõ.
- 5 Proximus pati potest necessitatem in temporalibus, vel spiritualibus bonis.
- 6 Necessitas proximi alia grauis, alia extrema, & quando in utroque proximo est grauis, potest esse in vno grauior.
- 7 Coniunctiõ naturalis præferenda est spirituali.
- 8 Satisfit obiectiõni.
- 9 Coniunctiõnes peccatores tum in spiritualibus, tum in temporalibus præferendi sunt extraneis sanctioribus.
- 10 Amici aliquando præferuntur conianguiues.
- 11 Frater amico, & benefactori in extrema necessitate præferendus est.
- 12 Pater, vxor, illius frater, creditori sunt præferendi.
- 13 Coniuncti in eodem ordine qui sunt alius præferendi.
- 14 Non est mortale postum ordinem inuerrere.
- 15 Quod dicitur de conianguiues, dicendum est de reliquis.
- 16 Benefactor benefactori præferendus est, si vnus iniustus, & alius iustus.

1 Ceterissimum est te posse & aliquando teneri vnum proximum præ alio diligere, quia vnus præ alio tibi, & Deo coniunctior est, sic cum D. Thoma 2. 2. *q. 26. art. 6.* tradunt omnes eius expostores. Valent. *disp. 3. q. 4. p. 4.* Torres *disp. 76.* Suarez *de fide, disp. 9. sect. 4. à num. 2.* Coninch. *disp. 25. dub. 8. præcipue num. 112.* Bonacina *disp. 3. q. 4. de charitate punct. 5.* Quod non solum intelligendum est de dilectione in effectu, id est, in exteriori beneficentia. In quo nullus cõtradicentiõ manifestum sit existente patre, aut matre, & alio homine ignoto in extrema necessitate corporis, vel animæ, neque possim vrique succurrere, sed necessario vnus mittendus sit, debere omittere extraneum, & coniuncto succurrere, vt dixit D. Aug. *lib. 1. de doctrina Christiana, c. 28.* cum omnibus professe non possis, his potissimum consulendum est, quibus pro loco, & tempore, vel quarumlibet retum opportunitatibus contrictus, tibi quasi quadam forte iunguntur. Non solum, inquam, intelligenda est conclusio de dilectione in effectu, sed etiam in affectu. Neque enim in effectu vnus præ alio diligere potes, quin simul in affectu illum præ alio diligas, quia diligere in effectu vnus præ alio, est conferre illi bonum aliquod altero omisso: dilige in affectu vnus præ alio, est velle conferre illi bonum altero omisso. Ergo impossibile est posse te, & teneri vnus proximum diligere præ alio in effectu, quin simul in affectu teneris.

2 Neque aduersus hæc obstat August. loco relato, cum dixit omnes

omnes homines æque diligendi sunt, sed cum omnibus prodesse non possit, &c. Vbi videtur distinguere dilectionem à beneficentia, &c. in dilectione affirmat esse æquales, secus in beneficentia, quod clarius dicit c. 6. ad Galat. super illa verba, Operamur bonum ad omnes, maxime ad domesticos filios. Omnibus insuper dicitur dilectione vita optanda est, et non omnibus eadem possit exhiberi dilectionis officia. Non, inquam, hæc obstat. Omnes enim ex parte nostra sunt æqualiter diligendi, quia omnibus debemus velle æque benefacere, si omnibus possumus. At casu quo omnibus prodesse non possumus, tenemur coniunctionem minus coniuncto præferre, & hoc velle.

Difficultas autem est, qui proximi, & quibus in eventibus præferendi alii sunt? Et casus procedit, cum obligatus es omnibus benefacere, neque potes, sed necessitas aliquis omitterendus est, quis debet omitti?

Pro quo suppono primò, charitatem semper obligare ad præferendum eum, qui tibi coniunctior est altero tunc ita coniuncto; quia, vt rectè ait D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 6. cum est aliquis ordo ferendus, ille præferendus est, qui principio ordinis fuerit coniunctior. Duplitem autem quis esse potest coniunctio: principio charitatis, iuxta duplex charitatis principium. Primò si sit coniunctior diligenti. Secundo si sit coniunctior Deo, propter quem omnia diliguntur. Contingit autem sæpe esse quem diligenti coniunctiorem, quia est consanguineus, & alter extraneus, & Deo minus coniunctum, quia est minus sanctus, & tunc est difficultas infra examinanda, quæ coniunctio præponderet.

Secundo suppono coniunctionem respectu Dei vnicam esse in specie, quæ sit per sanctitatem: in hac tamen sunt varij gradus, iuxta maiorem, vel minorem sanctitatem, ita vt ille erit Deo coniunctior, qui magis sanctus est, & ille minus coniunctus, qui minus sanctus est. At respectu diligenti multiplex est coniunctio: alia naturalis, vt consanguinitatis, alia humana, vt amicitia, patrie, societatis, alia spiritalis, qualis est inter omnes fideles, & præcipue inter eos, qui eundem religionis sunt, inter Confessarium, & penitentem, inter prædicatorem, & suo medio conuersam ad fidem, & maxime superiorem, & subditum.

Tertiò suppono proximis pati posse necessitatem tui, aut illius in diversorum bonorum genere, alius in spiritalibus, alius in temporalibus, & alius extremè indigere potest, alius solum grauior. Et quidem in hac computatione attendenda sunt regulæ superiori puncto posita. Ex illis enim constat necessitatem extremam spirituales cuiuslibet temporali necessitati etiam coniunctissimi esse præferendam, siquidem propria vitæ præferunt: si autem spiritalis necessitas solum grauis sit, sicut cum iactura totorum bonorum graui occurrere non obligatis, ita neque cum iactura illorum, qui tibi coniuncti sunt; nisi tamen patiens spiritalis necessitatem, æque tibi coniunctus est, ac patiens temporalem, sine dubio ille huic est præferendus.

Quartò suppono necessitatem proximorum posse esse variam etiam in eodem genere bonorum: nam in vno potest esse extrema, in alio grauis, & quando in vtroque est grauis, vna potest esse alia maior. Item possunt proximi, se inuicem in coniunctio- nibus excedere, ita vt coniunctior in consanguinitate, in amicitia, & in spiritali vinculo sit omnino inferior. Quapropter vix potest tunc desinere, quis debeat in amore præferri, quia satis tunc dubium est, quis absolute principio charitatis sit coniunctior. Penultima tamen sunt circumstantiæ occurrentes, tum necessitas, tum ipse futuri fructus, tum præcipue ex cuius salute maior aliorum speratur fructus: & ex his iudicium ferendum est, sic Suarez disp. 9. sect. 4. n. 11. sine. His positis comparando naturaliter coniunctos cum spiritaliter iunctis.

Primò dubitatur, an coniunctio naturalis præferenda sit spiritali, vt an pater naturalis præferendus sit spiritali, etiam pater, & filius naturalis spiritali subdito, & sic de reliquis?

Respondeo coniunctionem naturalem per se esse necessariò præferendam, quia hæc est intimior coniunctio, antiquior, & immutabilior, & maior beneficio fundata: sic Suarez disp. 9. sect. 4. n. 11. Coninch. disp. 25. n. 149. & 161. Et quidem, in necessitatibus temporalibus credo omnino certum debere patrem carnalem spiritali præferri, & filium naturalem spiritali subdito, & sic de reliquis. Solum de necessitate spiritali censent aliqui patrem spirituales esse præferendum, sic Bonacina disp. 3. q. 4. de charitate. q. 5. in fine. cum Abulen. in Math. q. 66. & Reginald. lib. 4. n. 17. Valent. disp. 3. q. 4. punct. 5. versic. tertiò sequitur, quia in spiritalibus bonis videtur pater spiritalis tibi coniunctior, quam carnalis. At omnino tenendum est contrarium, cum Suarez supra, q. 19. n. 19. Coninch. & aliis ab eis relatis, quia carnalis coniunctio non solum obligat ad prouidendum sic coniunctis in bonis temporalibus, sed præcipue in spiritalibus, vt pote magis necessitatis. Ergo obligat ad præferendum hos sic naturaliter coniunctos eis, qui solum extrinsecè, & in spiritali coniuncti sunt.

Neque obstat Ambrosius lib. 1. offic. cap. 8. quem sequitur D. Thom. q. 26. art. 8. ad 1. dicentem. Neque enim minus vos diligo, quos in Euangelio genui, quam si in coniugio suscepissem, non enim vehementior est natura ad diligendum, quam gratia: plus certe diligere debemus, quos perpetuò nobiscum putamus, quam quos tantum in hoc sæculo. Non inquam, obstat;

Res. de Castro Sum. Mor. Pars 1.

quia S. Ambrosius loquitur de amore, quem ipse erga filios spirituales habebat, neque agit de obligatione illos præ aliis amandis cum autem dicit plus esse diligendos, quos perpetuò nobiscum putamus futuros, quam tantum in hoc sæculo, loqui potest vel de amore complacentiæ, vel certe extra casum necessitatis, vel non comparat spiritaliter coniunctos cum carnaliter iunctis, sed absolute sanctos cum peccatoribus, & tunc certum est sanctos esse magis diligendos.

Item non obstat Prælatum obligatum esse sibi subditis prouidere in graui necessitate, vt inde colligatur subditos filios naturalibus, aut saltem fratribus naturalibus, alii quoque consanguineis remotis, tum in temporalibus, tum in spiritalibus esse præferendos, quia si loquamur de consanguineis intra primu gradum omnino, tam in temporalibus, quam in spiritalibus sunt præferendi illis, quorum cura tibi commissa est, quia non censes illorum iura suscipere derogando obligationi naturali debitæ iis subueniendi. Extra primu gradum non est ita certum, cum non sit ita stricta coniunctio, & ita poterit obligatio subuenienti subditis vinci, sic Suarez disp. 9. sect. 4. n. 12. Coninch. disp. 25. dub. 9. n. 168. & 169. iuncto, n. 151. Si autem loquamur de subditis religiosi, valde probabile reputat Coninch. n. 152. & 171. posse, & debere Prælatum illis prius prouidere, quam quibuscumque consanguineis (excepto parente) tam in temporalibus necessitate, quam in spiritalibus, quia ipsi se totos religioni tradiderunt, & loco parentis religionem susceperunt, & sub ea cura eos religio recipit.

Sed quid si consanguinei sint minus sancti, vel forte peccatores, præferendi sunt extraneis sanctioribus? Affirmat Gabr. in 3. dist. 29. art. 2. concl. 7. & ibi Magist. Mouentur, quia sunt Deo magis coniuncti. Sed charitas primò respicit Deum. Ergo primò respicit, qui Deo coniunctiores sunt. Item sanctiores diliguntur à Deo præ aliis. Ergo qui eos præ aliis diligeret, voluntati diuinæ se conformaret. Nihilominus dicendum est consanguineos, etsi peccatores sint, sanctioribus extraneis esse præferendos, cum in spiritalibus, tum in temporalibus in casu necessitatis, & in quo semper loquimur, sic Suarez disp. 9. sect. 4. n. 19. Coninch. disp. 25. dub. 9. n. 149. cum D. Thom. communiter recepto q. 26. art. 7. Ratio est, quia ex charitate obligatis sanguine iunctis, quia tibi iuncti sunt succurrere. At sanctitas non tibi inducit hanc obligationem. Ergo. Item charitas naturam perficit, sed natura inclinatur amare tibi coniunctos sanguine, potius quam meliores, & sanctiores. Ergo sunt in dilectione præferendi.

Neque obstat contraria. Ad primu dico sanctiores esse Deo magis coniunctos, & obiecta magis diligibilia secundum se, ac proinde magis amanda esse amore complacentiæ, non approbationis: at non esse obiecta, quæ ex obligatione sunt magis diligenda amore absoluto, & appreciatiuo. Alias obligatus es sanctiores diligere, illisque prouidere, potius quam tibi in peccato existenti.

Ad secundu dico Deum amare sanctiorem præ minus sancto, at tu non tenentis amare illum, nisi solum amore complacentiæ, ac amore absoluto, & desiderio efficaci minus sancto tibi coniuncto potes desiderare eam, & maiorem sanctitatem, quia in hoc desiderio diuinæ voluntati te conformas. Adde rationem diligendi esse Deum, sed obligatio vnam præ alio diligendi non tam ex coniunctione ad Deum, quam ex coniunctione ad diligentem desumenda est.

Secundo dubitatur comparando naturaliter iunctos cum iunctis humana coniunctione, an coniunctio naturalis semper præferenda sit humane coniunctioni, vt an pater, frater, vel consanguineus præferendus sit amico, & benefactori?

Respondeo omnes hos non esse necessariò præferendos, sæpe enim amicitia ita arcta esse potest, & beneficentia ita eximia, vt coniunctionem consanguineam intra secundu gradum euincat, sic docet Valent. 2. 2. disp. 3. q. 4. punct. 5. versic. quædò sequitur. Bannes 2. 2. q. 26. art. 8. in fine, dub. 1. Coninch. disp. 25. dub. 9. n. 156. Solum est dubium de consanguineis in primo gradu, nempe de filio respectu patris, & de patre respectu filij, & de fratribus inter se, an ij necessariò debeant semper præferri amico, & benefactori insigne? De patre, filio, & vxore ferè omnes Doctores sentiunt esse necessariò præferendos cuiuslibet amico, & benefactori ob horum strictissimam coniunctionem, sic docent cum D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 6. & 9. omnes eius expositores. Coninch. disp. 25. dub. 9. n. 155. Valent. 2. 2. disp. 3. q. 4. punct. 5. versic. quædò sequitur, & alij apud ipsos. Neque enim, vt ait Aristot. 8. ethic. cap. ult. Diis, parentibusque possunt reddi æqualia. Solum in casu quo pater, filius, & vxor obligationi debitæ sui muneris non satis fecerint, sed potius contrarium facere procurauerint, existimant plures Doctores te posse amicup, & benefactorem insignem illis præferre, non tamen ad id teneri, sic Suarez disp. 9. de charitate, sect. 4. num. 15. Coninch. aliis relatis disp. 25. dub. 9. à numer. 155. Valentius disp. 3. questio. 4. punctum 5. versic. nihilominus. Quod possis præferre probò, quia licet vna virtus excellentior alia sit, ex suo genere: at in indiuiduo potest inferior vincere superiorem, saltem quoad obligationem exercendi proprium actum, vt contingit in die festo, cuius obligatio audiendi sacrum cessare solet ob exercitium virtutis misericordie cum proximo grauior meo auxilio indigente. Ergo licet pietas in parentem, filium, & vxorem longe superet virtutem amicitia, & gratitudinis;

At ita potest esse defra amicitia, & gratitudo ob singularia beneficia, ut vincat pietatem, quæ ærentis circumstantiis videtur indebita. Quod verò non teneatis probò, quia esto consanguineus ob mala opera in re facta aliquid de iure sibi debito amiserit, remittere illis possum, & ius illarum, & integrum, quod à natura habent, conseruare.

11. Quod si fratrem compares cum amico, & benefactore. Affirmat Lorca 2. 2. q. 26. art. 9. n. 4. ratò fore peccatum mortale amico, & benefactori postponere, iuxta illud *Proverb. 18.* Vir amabilis ad societatem magis amicus erit, quam frater. Dicendum tamen est semper esse peccatum mortale in extrema necessitate præferre amicum, & benefactorem fratri, nisi in casu superius dicto, cum frater iura fraternitatis violasset, vel amicus esset insignillimus benefactor, quia coniunctio fraternitatis est nimis stricta, quam derogari non dect ob quæcumque signa amicitia, & benevolentia. Adde, ad exaggerandam alicuius amicitiam vtitur comparatione fraternæ dilectionis, & affirmamus illos amare, ac si fratres essent. Ergo fratres amici per se sunt necessitò præferendi. Neque obstat locus *Proverb. 18.* tibi enim tantum significatur societate amici nos magis delectari, quam cuiuslibet consanguineis vel significat interdum amicum esse nobis fideliorum, & utiliorum fratre. Ex quo tamen non sequitur esse in necessitate præferendum.

12. Hinc inferitur, quid dicendum sit de patre, vxore, filio, & fratre comparatis cum creditore?

Respondeo hos in extrema necessitate existentes creditori esse præferendos, quia cessat obligatio soluendi debitum, cum hos habes extremè indigentes. ita Torres *disp. 82. dub. 9. ad fin.* Bonac. *disp. 3. q. 4. punct. 4. n. 3.* Lessius *l. 2. c. 16. n. 14.* Coninch. *disp. 25. dub. 9. n. 163. c. 169.* Imò si graui necessitate laborant, non videtur improbabile hos creditori similibi necessitate laboranti posse præferri, quia tui necessitas grauis & excusat à restitutione debiti antea contracti, vt defendit Lessius *lib. 2. cap. 16. dub. 1. n. 20.* Ergo etiam necessitas horum, qui ita tibi coniuncti sunt, reputare enim potes propriam eorum necessitatem.

13. Tertio dubitatur comparando coniunctos in eodem ordine, quos debeas præferre, cum omnibus occurrere non possis. Communis est sententia in coniunctione naturali patrem omnibus esse præferendum, secundò matrem, tertio vxorem, quarto filios, quia illo ordine sunt tibi coniunctiores. sic Coninch. *disp. 25. de charitate, dub. 9. num. 149.* Bonacina *disp. 3. quest. 4. punct. 5. numer. 2.* Suarez *disp. 9. sect. 4. à num. 5.* Valent. 2. 2. *disp. 3. quest. 4. part. 5. post medium.* Sed aliqui Doctores hunc ordinem inuertunt. Affirmant namque matrem patri esse præferendam, tum quia magis amat filium, tum quia in eius educatione plus laborat.

Sed absolute retinenda est communis sententia; neque enim hæ rationes præponderant ei, quàm pater pro se habet, scilicet esse filij principium: ob cuius causam tenetur artius, quàm mater filio providere, & illius curam gerere: Alij affirmant vxorem parentibus esse præferendam, iuxta illud *Genes. 2.* Quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adheret vxori suæ, & Matth. 19. *Iam non sunt duo, sed vna caro.* Sed quilibet se ipsum præferre debet parenti. Ergo etiam vxorem præferre debet. Cæterum hæc non conuincunt; quia hæc solum probant quoad electionem status vxorem esse præferendam, & quoad ea, quæ ad gubernationem domus pertinent, non tamen quoad extremam necessitatem. Alij deinde præponunt filios, tum parentibus, tum vxori parentibus præponunt, quia amor filiorum est antiquior, & cura illis prouidendi artior est in parte, quam in filio respectu parentis, iuxta illud 2. ad Corinth. 12. *Nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filiis.* Vxori autem præponunt ob eandem rationem, & quia vxor assumitur propter filios gignendos, sic Valent. 2. 2. *disp. 3. quest. 4. punct. 5. vers. 10. decimo sequitur.* At credo parentes semper esse præferendos filiis in casu necessitatis, tum quia beneficium à patre acceptum, est omnium maximum, siquidem ex illo habes esse. Ergo sicut Deus omnibus præferendus est, quia tibi consulti esse, ita suo modo tuus pater omnibus præferri debet; tum quia occisio patris, aut illius maledictio grauius peccatum est, quàm occisio, & maledictio filij, vt constat *Exod. 12. c. Leuit. 20.* Ergo auxilium pro conseruanda illorum vita magis est debitum. Fateor tamen appetitum sepe inclinare magis ad amorem filiorum, quàm e contra: non tamen inde inferatur patrem non esse præferendum; cum charitas, & inclinatio rationalis nature ad patrem potius, quàm ad filium propendat. Neque obstat locus Pauli ad Corinth. 12. quia solum probat extra necessitatem filios, præcipue non emancipatos esse parentibus præferendos, quia filius sub cura, & prouidentia parentum existentibus tenetur pater, tum in temporalibus, tum in spiritualibus prouidere, & inuigilare pro maiore illorum profectu. Adde, neque etiam extra necessitatem in temporalibus tenetur filius, est possit prius aliis filiis prouidere, quàm parenti, quia prouidendo parenti, prouidet & sibi, cum bona parentis iure hereditatis ad ipsum deuentiant, & nemo tenetur aliis cum iactura propriorum bonorum extra necessitatem occurrere. sic Coninch. *disp. 25. dub. 6. n. 146.*

De vxore non est ita certum, an debeat filiis præferri? Credo probabilius cum Suarez, Bonacina, Coninch. & aliis esse præferendam, tum quia est principium filiorum, tum quia est tibi intimo vinculo coniuncta. Neque solum propter filios assumitur, sed ad vitæ solatium. Copula autem est, quæ propter filios gignendos, vel sedandas tentationes allamenda tantum est.

14. Aduerte tamen inter hos consanguineos ita strictè iunctos, non esse mortale, assignatum ordinem inuertere; quia excessus coniunctionis non est ita grauis, & quia non est satis constans, qui excedat. sic Bonac. *disp. 3. q. 4. punct. 5. n. 2.* Suarez. *disp. 9. sect. 4. n. 8.* Secundò aduerto supradictum ordinem seruandum esse, cæteris paribus. Nam si pater sit crudelis, & mater benefica, sine dubio mater præferenda est, quia vitra vinculum coniunctionis naturalis addidit benevolentia vinculum. sic D. Thom. 2. 2. q. 26. art. 10. *Re-ginald. lib. 4. n. 311.* Bonac. *disp. 3. q. 4. punct. 5. n. 2.*

15. Quod dictum est de his consanguineis, dicendum est de reliquis, illos esse aliis præferendos, cæteris paribus, qui tibi magis coniuncti sunt; & proportione seruata, dicendum est de tibi coniunctis spirituali titulo; patrem, inquam, spiritualem præferendum esse filio spirituali, & hunc fratibus spiritualibus. sic Bonacina *supra num. 4.* At si filius spiritualis non tantum sit filius in lata significatione, qualis est tua industria ad fidem conuerfus, sed etiam stricta, videlicet quia sub tua cura est, quia illius es pastor, censo eius bonum patri spirituali præferendum esse; quia pater spiritualis non est tibi commendatus, sed potius tu ipsi subditus autem tibi omnino commendatus est. Ergo teneris subditum præferre cuiuslibet alij, qui tibi naturaliter non est coniunctus.

16. Duplex restat comparatio. Prima benefactoris cum beneficiario, qui debeat præferri?

Respondeo benefactorem ex hoc titulo semper præferri debere, quia beneficium acceptum obligat recipientem, vt gratum se benefactori ostendat. At beneficium datum non obligat ad vitam gratitudinem. Cum hoc tamen stat, beneficium sæpè ardentius diligi à benefactore, vt rectè probat D. Thomas 2. 2. q. 26. art. 12. Valent. *disp. 3. q. 4. punct. 5. in fine, vers. 10. undecimo sequitur.* Suarez. *disp. 9. sect. 4. n. 9.*

Secunda comparatio est peccatoris cum iusto, fidelis cum infideli. Et respondeo cæteris paribus fidelem, & iustum peccatori, & infideli esse præferendum, sicut & magis iustum minus iusto, quia in illo genere coniunctionis artius tibi iunguntur, & videtur constare ex illo ad Galat. 6. *Dum tempus habemus operemus bonum, ad omnes, maxime ad domesticos fidei.* sic ex communi sententia tradit Coninch. *disp. 13. dub. 9. num. 142.* Cæterum credo te posse, (est non teneatis) peccatorem in extrema necessitate temporali laborantem præferre homini iusto: quia in peccatore est periculum æternæ condemnationis, quod non adest in iusto. Deinde quia in peccatore videtur sensum cum corporali necessitate adesse spiritualem. sic Bonac. *disp. 3. q. 4. punct. 5. n. 3. in fine.*

DISPVATIO II.

De externo effectu charitatis, qui est elemosyna.

VARIJ enumerant effectus charitatis, alij interni alij externi. Interni sunt complacentia, desiderium, gaudium, in bono Dei, & proximi, misericordia in proximum, quæ consistit in compassione alienæ miseræ: de quibus effectibus nihil speciale notandum occurrit, videatur D. Thom. 2. 2. q. 27. art. 2. c. 30. vbi eos optime explicat. filij sunt effectus externi charitatis, in quibus explicandis DD. sermonem protrudunt. Primus est generalis, qui est beneficentia, quæ, vt ait D. Thom. 2. 2. q. 31. communiter receptus, consistit in faciendo alicui bene: at quia dupliciter proximo facere bene potes, corporaliter, inquam, & spiritualiter, ideo beneficentia diuiditur in corporalem, & spiritualem. Corporalis beneficentia arrogat sibi nomen elemosynæ, spiritualis beneficentia vocatur correptio; & iuxta hanc diuisionem disputatio erit de elemosyna, sequens de correptione.

PVNCTVM I.

Quid sit elemosyna, & quotplex.

1. Expenditur definitio elemosynæ, & à qua virtute procedat.
2. Duplex est beneficentia, corporalis, & spiritualis, & vtrique explicatur.

Elemosyna est alienæ miseræ subleuatio. sic diuus Thom. 2. 2. quest. 31. art. 1. & cum eo omnes Doctores. Hæc subleuatio si procedat ex voluntate præcisè, quæ tibi aliena miseriam displicet, eamque remouere intendis, erit actus exterior virtutis moralis.